

РОЛЬ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Огородник В.В., канд. екон. наук
ДВНЗ «Університет банківської справи»

Дослідження історичних передумов існування банків та банківської діяльності дає підстави стверджувати, що в усі часи та у будь-якій країні світу дана діяльність відігравала одну з провідних позицій у розвитку фінансово-кредитної системи та економіки країни.

Переконані, що для держави однією з пріоритетних стратегічних цілей, є повноцінне функціонування банків та наявність конкурентоспроможної банківської системи. Адже, саме банківська діяльність одночасно виступає як фінансовою основою (базисом) для інших секторів економіки, так і показником ефективності економіки держави. Питання діяльності банків у сучасних умовах та взаємозв'язок їх діяльності із розвитком економіки держави є актуальними та потребують подальшого дослідження.

Заслужують на увагу погляди науковців В. А. Шпилевого та С. В. Філяр [1], які сутність банківської діяльності розкривають через макроекономічний та мікроекономічний рівні дослідження.. Погоджуємося з думкою вчених, що така розгалуженість у визначенні змісту банківської діяльності є обґрунтованою, оскільки банківський бізнес постійно перебуває під впливом змін економічного середовища, що й потребує безупинного розвитку та вдосконалення напрямів діяльності банків, технологічного оснащення їх функціонування.

Водночас, заслуговують на увагу напрацювання таких вчених як: Ю.Є. Холодна, О.М. Рац [2], С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова [3], А.М. Мороз, М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна [4], К.Т. Трофімов [5] щодо досліджуваного питання, які важко віднести до одного з існуючих підходів, а також макроекономічного чи мікроекономічного рівнів дослідження.

Проаналізувавши погляди науковців, можемо констатувати наявність багатогранності (плюралізму) у визначеннях категорії «банківська діяльність». Крім того, у наведених тлумаченнях даного терміну відсутній єдиний підхід до критеріїв визначення специфіки банківської діяльності. Незважаючи на це, прослідковується наявність численних спільних рис у розумінні вченими банківської діяльності, зокрема, як основний осередок банківської діяльності зазначаються саме банківські операції.

На нашу думку, найбільш доцільним є підхід вчених Крупки М.І.,

Андрущак Є. М. та Барилюка І.В. [6] щодо обґрунтування специфіки банківської діяльності, яка полягає у тому, що [6, с. 13]: а) банки залучають і зберігають суспільні ліквідні кошти; б) банки використовують ці кошти для кредитування й інвестування, тобто залучають обмежені заощадження у виробничий процес; в) банки є провідниками монетарної політики центрального банку; г) комерційні банки створюють основу механізму національних розрахунків і функціонування платіжної системи; д) зважаючи на те, що інтеграція фінансової системи значна, розвиток кризи в одній національній банківській системі негативно впливає на стабільність банків в інших країнах; е) банки – довірчі організації, оскільки в основі їхньої діяльності є довіра з боку суспільства, без якої банківська система не може сподіватися на надходження коштів.

Зазначені вище специфічні риси банківської діяльності ще раз доводять, що існує щільний взаємозв'язок між діяльністю банків, які володіють колосальним економічним потенціалом, та соціально-економічним розвитком держави. Оскільки, саме кошти залучені банківськими установами направляються в інші сектори економіки, а ефективне функціонування банківської системи забезпечує повноцінну реалізацію грошово-кредитної політики держави.

Далі вважаємо за доцільне розглянути основні принципи здійснення банківської діяльності. Науковці виділяють чотири базових принципи, на підставі яких здійснюється банківська діяльність. Першим принципом виступає здійснення діяльності банками в межах дійсно наявних у них ресурсів. Так, «принцип роботи в межах реально залучених ресурсів як фундамент комерційної діяльності підвищує зацікавленість банку в нарощуванні депозитів.

Дотримання другого принципу банківської діяльності передбачає не тільки цілковиту економічну самостійність та свободу банків (на власний розсуд розпоряджатися банківськими ресурсами та прибутком, визначати тарифи, строки та умови при здійсненні кредитування, вибирати клієнтів та доступний асортимент банківських послуг), а й відповідальність банків за результати своєї діяльності (те тільки обмежуючись прибутком, а й всім майном та капіталом).

Третій принцип передбачає організацію взаємодії банків з клієнтами як фізичними, так і юридичними особами на таких засадах: прибутковість, ризик та ліквідність. Тобто, вкладення тимчасово вільних коштів здійснюється банківськими установами саме відповідно до ринкових критеріїв.

Четвертий принцип полягає у регулюванні банківської діяльності державою лише з використанням економічних, а не адміністративних

методів.

Як вже зазначалося раніше, банківська діяльність відіграє вагому роль у розвитку економіки України завдяки своїй взаємодії з усіма секторами економіки та напрямками державної політики, зокрема, бюджетно-податковою, ціною та зовнішньо-економічною.

Аналізуючи вказані напрями взаємодії банків з державною політикою у різних її сферах, можемо зазначити про наявність щільного взаємозв'язку банків з бюджетною та податковою системами тощо. Даний факт ще раз підтверджує, що соціально-економічне зростання в країні багато в чому залежить від ефективного функціонування банківської системи та доцільної координації з іншими економічними суб'єктами.

Крім того, у сучасних умовах можемо спостерігати підвищення ролі банків у соціально-економічному зростанні, що проявляється у проявах соціальної відповідальності даних фінансово-кредитних установ, підвищенні довіри населення до них, а також у розширенні сфери діяльності банків та використання інноваційних банківських продуктів / послуг.

Таким чином, в Україні, як і всіх розвинених країнах світу банки виступають потужним сектором економіки. У сучасній ринковій економіці роль банківської діяльності посідає чільне місце, оскільки саме банки, як ключова ланка економічної системи, живлять економіку додатковими грошовими ресурсами.

Інформаційні джерела:

1. Шпильовий В. А., Фімяр С.В. Концептуальні підходи до визначення сутності банківської діяльності в умовах модернізації економічної системи / В. А. Шпильовий, С.В. Фімяр // Агросвіт. - № 13, 2015. – С. 14-18.

2. Банківська система : навчальний посібник / Ю. Є. Холодна, О. М. Рац. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 316 с. (Укр. мов.).

3. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. – К. : Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. – 504 с. – (Інституційні засади розвитку банківської системи України).

4. Мороз А.М. Банківські операції: підручник / А.М. Мороз, М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна. — К.: КНЕУ, 2008. – 538 с.

5. Трофимов К.Т. Проблемы правоспособности банка // Хозяйство и право. – 2005. - № 4. – С. 89 – 95.

6. Банківська система: навчальний посібник / М.І. Крупка, Є.М. Андрушак, І.В. Барилук та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. – 510 с.